

Ensyklopediasta Wikipediaan

Lauri Voutilainen,
Diderot & Wikipedia,
2006

Lappeenrannan Wikikoulutus 20.2.2017

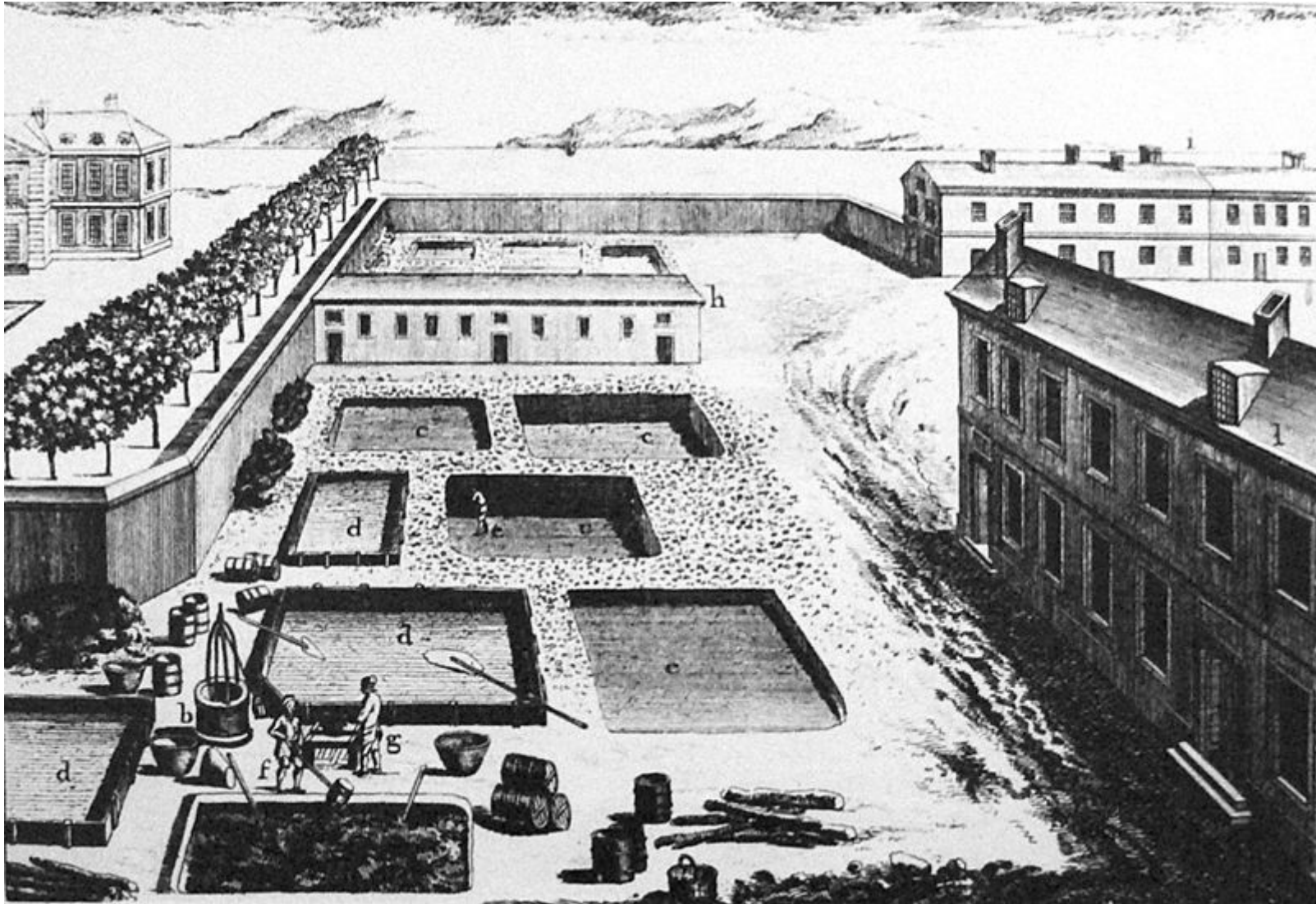
heikki.kastemaa@wikimedia.fi

Pariisi, 1715 tiedon valtaväylä

Bastilji, tuhottiin
vuoden 1789
jälkeen

Ensyklopedistit alkavat jäsentää ja järjestää tietoa

Encyclopédie

- Denis Diderot: "Ensyklopediaan... ei pitäisi sisältyä vain niitä aloja, joita akatemit ovat jo kartoittaneet, vaan inhimillisen tiedon jokainen haara."
- Laaja tieto antaa "vallan muuttaa ihmisten yleistä ajattelutapaa."
- Työ yhdisti tutkimuksen ja informaation eri ammattialoilta.
- Diderot painotti tiedon runsautta jokaisessa aihealueessa.
- "Jokainen hyötyisi näistä näkemyksistä."

Encyclopédie

- 17 artikkeleista koostunutta kirjaa, julkaistiin 1751 - 1765
- 11 kuvituksista koostunutta kirjaa, julkaistiin 1762 - 1772
- 18,000 sivua tekstejä
- 75,000 artikkelia
- 44,000 pääartikkelia
- 28,000 sivuartikkelia
- 2,500 kuvitusluettelo
- 20,000,000 sanaa yhteensä
- Painos: 4 250 kappaletta (huom: 1700-luvulla edes yksikirjaiset teokset saavuttivat harvoin 1 500 kappaleen painosta)

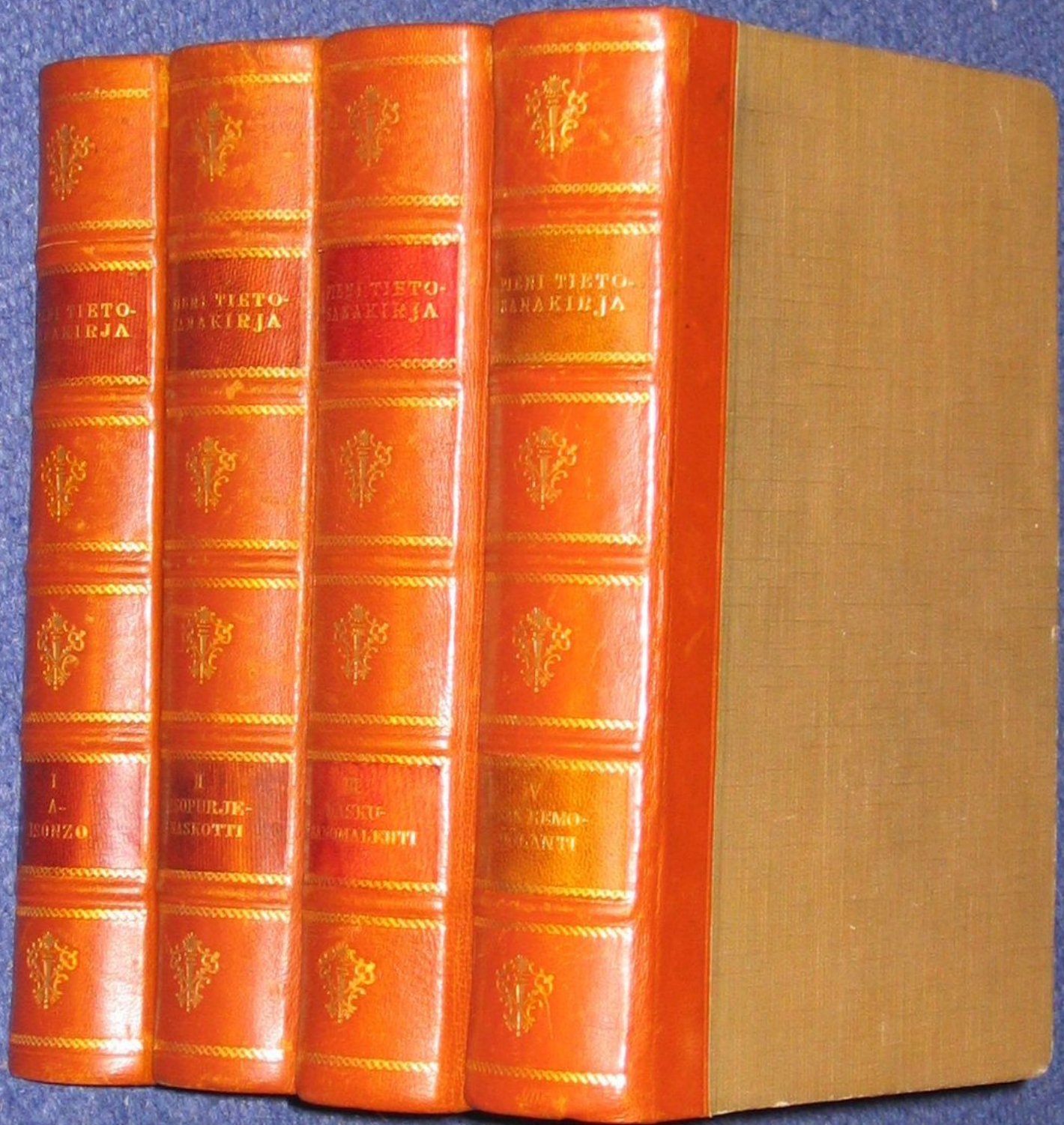
Olivatko ensyklopedistit vallankumouksellisia?

- ”... huolimatta maineestaan ensyklopedistit eivät olleet toisilleen läheinen radikaalien ryhmä joiden tarkoituksena olisi ollut Ranskan vanhan hallinnon romuuttaminen.”
- ”He olivat sen sijaan ryhmä erilaisia oppineita miehiä, lääkäreitä, tieteilijöitä, käsityöläisiä ja tutkijoita... vaikka vaikka heidän pientä vähemmistöään vainottiin artikkeleidensa kirjoittamisen takia, heikentäen näin katolista kirkkokuntaa ja monarkiaa – he eivät visioineet sitä, että heidän työnsä kannustaisi vallankumoukseen.”

▲
Diderot

Jean Huber, *Filosofien illallinen*, 1772/1773.

II TIETO-
KIRJA

III TIETO-
KIRJA

IV TIETO-
KIRJA

VI TIETO-
KIRJA

I
A-
SONZO

II
POPULJE-
KASKOTTI

III
KASTU-
KUMALCHITTI

IV
KEMO-
KANTTI

Information super highway 1999

Vaikeuksia tiedon valtaväylällä

heikki.kastemaa@wikimedia.fi

”Tiedon valtavyäylä?”

- Ylimielisyys
- Kyynisyys
- Välinpitämättömyys
- Tietämättömyys
- Ennakkoluuloisuus
- Vainoharhaisuus
- Haluttomuus tietää
- Itseilmaisuus, minäkeskeisyys

WWW
TÄNÄÄN

William Hogarth, *Triumph of the Deputies*, 1755

Jimmy Wales ja Larry Sangler

heikki.kastemaa@wikimedia.fi

- Jimmy Wales: ”Kuvittele maailma, jossa maapallon jokaiselle ihmiselle tarjottaisiin vapaa (ilmainen) pääsy kaikkeen inhimilliseen tietoon.”
- Nupedia 2000-2003
- Wikipedia 2001
- ”Wikipedian tarkoitus on olla lukijalleen hyödyksi.”

Keski- ja Itäeuroopan Wikimedioiden ja Wikipedioiden tapaaminen Dilijan, Armenia elokuu 2016.

taustaa Wikipedia – Wikimedia maailmalla

- 295 kieltä, joista aktiivisia 284
- Ensyklopedismi: ”Järjestystä tiedon valtavyylälle”: järjestää ja jäsentää tietoa ymmärrettävään ja käsitettävään muotoon
- Wikimedia Foundation, San Francisco
- Wikimedialiike
- Rahoitus perustuu vapaaehtoisavustuksiin
- [Wikimediaperhe](#) mm. [Wikipedia](#), [Wikimedia Commons](#) ja [Wikidata](#)

Suomenkielinen Wikipedia – Wikimedia Suomi

- Suomenkielinen Wikipedia perustettiin helmik. 2002
- 400 000 artikkelia 29.8.2016
- 2009 per. Wikimedia Suomi ry
 - yleishyödyllinen yhdistys, joka edistää Internet-tietosanakirja Wikipedian sekä muiden Wikimedia Foundationin ylläpitämien palveluiden tuntemusta ja käyttöä sekä vapaan sisällön luontia ja levittämistä Suomessa.

[HomePage](#)

[HomePage](#) | [Recent Changes](#) | [Preferences](#)

Tämä on suomenkielinen Wikipedia-sivusto.

[HomePage](#) | [Recent Changes](#) | [Preferences](#)

[Edit text of this page](#) | [View other revisions](#)

Last edited February 21, 2002 12:12 am ([diff](#))

Search:

Suomenkielisen Wikipedian
etusivu 21.2.2002.

Tietosanakirja

- ensyklopedismi - valistusajattelu
- yhteiskirjoittaminen
- yleishyödyllisyys, ”arjen tiedonhankinta”
- lähdekritiikki - tietolähteiden arviointi

Wikipedian viisi pilaria

Wikimedia-aktivistit opastavat yleisöä Helsingin kirjamesuilla lokakuussa 2016.

heikki.kastemaa@wikimedia.fi